

NRLs bransjeanalyse drøftes i avdelingene

Nå håper vi at riktig mange av våre medlemmer får nytte av analysen og følgelig ivrer etter å ta fatt på det som etter hvert kan bli en ny hverdag for mange!

I tråd med Styrets ønske er nå NRLs bransjeanalyse gjenstand for bred diskusjon ute i avdelingene. Det er allerede avholdt møter i avdelingene Rogaland, Buskerud og Vest, og datoer er fastsatt for henholdsvis Telemark, Hedmark/Oppland og samlet for de tre nordligste fylkene.

Den originale analysen er utarbeidet av SINTEF MRB og er på ca. 50 sider. Denne har vi bearbeidet til en kortfattet trykksak, som vil bli distribuert til alle NRL-medlemmer. Sammen med avdelingene er vi nå i gang med en større informasjonskampanje om analysens innhold og konklusjoner for å bevisstgjøre dere

om de endringer vi ser vil komme. Deretter blir det opp til dere å ta tak i den bedriftsvise strategiprosess.

Strategikonferanser

Men for å gjøre det enklere for dere, har NRLs Styre besluttet å gjennomføre noen strategikonferanser rundt om i landet, hvor dere vil få innsyn i hvordan slike interne prosesser bør skje. For de virkelig interesserte vil det deretter bli tilbud om å delta i nedsatte strategigrupper, hvor målet vil være å bistå det enkelte foretak med råd og oppfølging for å lage en egen strategiplan. Vi har en spennende tid foran oss!

Utdrag fra den kortfattede bransjeanalysen.

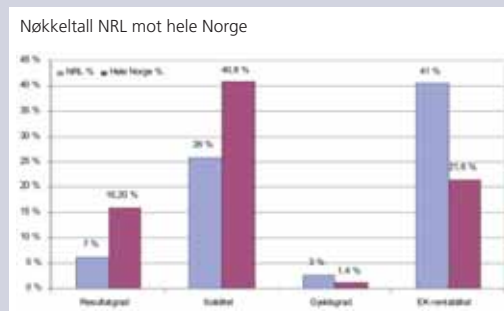
NRLs normtallsanalyse – bransjen i fremgang!

I samarbeid med CreditInform har NRL også dette året utarbeidet en risiko- og normtallsanalyse av NRLs medlemsforetak på bakgrunn av regnskapstallene 2006.

Analysen gir grunnlag for et optimistisk syn på bransjens utvikling. Ratingen har bedret seg, foretak med beste kredittverdighet har gått opp 39 % fra i fjor, og resultatgraden har økt 22 % til 6,5 %.

Hvem som er beste foretak i 2006 vil bli offentliggjort i Rørfag nr. 11/2007. Hvor du selv ligger på rankinglisten kan du få vite ved å bestille analy-

sen hos NRL-S. Informasjon med bestillingsblankett kommer straks i Webextra.

EN SITUASJONSRAPPORT FRA:

Norske Rørleggerbedrifters Landsforening – VVS | Rørleggerbedriftenes Servicekontor – VVS

Fridtjof Nansens vei 19, Pb. 5480 Majorstuen, 0305 Oslo | Telefon 22 60 83 00 | Telefaks 22 60 83 01 | E-post: firmapost@nrl.no

Bygg Reis Deg 2007

Kun få dager før hun skiftet departement, uttrykte Åslaug Haga stor entusiasme på vegne av byggebransjen. Statsråden åpnet messen med sitt innlegg under åpningskonferansen.

Storslått åpningskonferanse

Hun erklarte seg «... forelsket i byggenæringen» og benyttet sjansen til å understreke bransjens positive verdiskapning, spesielt i distriktene. Hun listet også opp de utfordringer næringen står overfor og oppfordret til samarbeid mellom bransjene for å få bukt med useriøse aktører og antall byggefeil.

Professor ved Handelshøyskolen BI, Torger Reve, fortalte om sitt forskningsprosjekt «En verdiskapende byggenæring» og understrekte BAE-næringens sterke posisjon i det norske samfunn. Statssekretær i Nærings- og handelsdepartementet, Frode Berge, og konsernsjef i Veidekke, Terje Venold, holdt så korte innlegg, før ordstyrer Aslak Bonde utfordret til debatt. Avslutningsvis kåserte Øyvind Thorsen om byggenæringen før og nå, og ikke minst om sine egne byggetabber – til stor glede for forsamlingen.

► Dekoratorer fra «Det glade vanvidd» sto bak VVS-paviljongens design. Sterke farger og spennende vinkler bidro til å skape tilhørighet mellom de ulike produsentene.

▲ Daværende kommunal- og regionalminister Åslaug Haga foretok den offisielle åpningen av konferansen og messen.

► Professor Torger Reve (til venstre) diskuterte med Åslaug Haga under oppsyn av ordstyrer Aslak Bonde.

▲ Ingebjørg Martinsen i samtale med neste generasjons rørleggere.

► NRL sto sentralt i paviljongen. Mange benyttet sjansen til å slå av en prat. Fra venstre: Ingebjørg Martinsen, Tor Brønn (Uponor), Annie Irene Tukun Houmøller og Helge Andersen.

Populær VVS-paviljong

Da Nordens største byggmesse, Bygg Reis Deg, ble arrangert i Lillestrøm 18.–23. september, var NRL selvfølgelig representert. Denne gang både på en felles informasjonsstand og på to bad/tekniske stands, midt mellom 16 leverandører fra VVP.

For første gang i historien samarbeidet VVP-medlemmene og NRL om en felles VVS-paviljong i B-hallen. I tillegg var kjedene Bademiljø og Comfort representert for å hjelpe til med svar på forbrukerspørsmål. Paviljongen ble godt besøkt alle messedagene, og publikum virket fornøyd med å ha alle aktørene samlet.

Utstillerne viste frem årets nye produkter og løsninger. Mest oppsiktsvekkende var kanskje det nye papirløse dusjtoailet fra Gerberit, som i følge produsenten både spyr og foner brukeren.

Naturlig samlingspunkt

NRL fikk altså sin plass i den felles informasjonsstanden, som ble et naturlig samlingspunkt der den stod i midtgangen. NRLs representanter forteller at de fikk spørsmål fra alle typer besøkende. Ungdomsskoleelever kom i samlet flokk på formiddagene. De ønsket informasjon om utdanningsløpet og fikk utdelt rekrutteringsmateriale. En del bedrifter tok også kontakt og viste sin interesse i forhold til NRL-medlemskap.

Som nevnt, hadde NRL også en egen NRL-stand, hvor rørleggere fra NRLs Avdeling Oslo og omegn la opp rør og utstyr i våtrommene og i de tekniske rommene. Til tider ble det lite skruing og mye svaring på tekniske spørsmål fra vitebegjærlige forbi-passende. Oppussingsklare forbrukere fikk informasjon om løsninger og rettigheter.

I løpet av uken var ca. 55.000 mennesker innom messehallene. Årets nye produkter viste tydelig at dagens innredningstrend oppfordrer til lyse farger, nordiske naturprodukter og spa- og kjøkkenløsninger som tidligere har vært forbeholdt hotellene.

▲ Mange av de besøkende benyttet sjansen til å spørre rørleggerne om råd. Her ser vi Helge Andersen i samtale med en interessent.

◀ Tre blide veteraner, denne gangen som rørleggere. Fra venstre: Bjørn Grimsrud, Ole Larmerud og Frode Skaugen.

▼ Et samarbeid med Fagrådet For Våtrom (FFV) førte til at demonstrasjonsbadet ble utstyrt med «OBS-punkter». Disse markerte kritiske punkter som krever oppmerksomhet i forhold til våtromsnormen.

NRLs avdelingslederkonferanse

NRLs avdelingslederkonferanse på Kielfergen 21.–23. august var en kombinasjon av deltakelse på Vannkonferansen 2007 og tradisjonell avdelingslederkonferanse.

På konferansens første dag ble NRLs bransjeanalyse og strategiprojekt gjennomgått og diskutert for på best mulig måte å kunne

videreformidle resultatet til alle NRLs medlemmer.

Programmet

Programmet for avdelingslederkonferansens andre dag besto av:

- Åpen time med innspill fra avdelingslederne.
- Informasjon og status for prosjektet «Vann på avveier».

- Orientering om Bygg Reis Deg og NRLs engasjement i forbindelse med messen.
- Informasjon om pågående møter og diskusjoner rundt varekoder.
- Informasjon og diskusjon om opplæring og utdanning med hovedvekt på læreplaner VG3.

Nye medlemmer

I møte 1.–2. oktober godkjente Styrene NRL/RS følgende 11 nye medlemmer:

- **Skude Rør AS**
4280 Skudeneshavn
- **Rørleggeren Stenvall AS**
8651 Mosjøen
- **Molde VVS AS**
6416 Molde
- **VVS Service Stavanger AS**
4012 Stavanger
- **Hønefoss VVS AS**
3511 Hønefoss
- **Myrvang VVS AS**
2100 Skarnes
- **Tindeland Rør Roar Tindeland**
5523 Haugesund
- **Arvid Kåven Rørleggerforretning AS**
9700 Lakselv
- **Mester Rør Grenland AS**
3940 Porsgrunn
- **Grenrør AS**
3724 Skien
- **Multi VVS & Bygg AS**
0175 Oslo

Møte om Norsk Byggvarebase (NOBB)

NRL hadde innkalt til stormøte 4. september 2007 med representanter for kjedene, Norsk byggtjeneste, NVS, Norsk Rørallianse, produsentene og grossistene for å diskutere behovet for en mer samordnet og bedre løsning for innsamling og kvalitetssikring av vareinformasjon innen VVS.

Mange svakheter

NRF-databasen har mange svakheter slik den fungerer i dag. Flere større rørleggerbedrifter har ytret ønske om å se nærmere på NOBB, og produsentforeningen (VVP) har allerede besluttet å satse på denne basen. Etter at NRF og Norsk byggtjeneste hadde fått informert om sine databaser, var det en lang meningsutveksling.

NRL konkluderte med at kravspesifikasjonen for en moderne informasjonsdatabase for VVS-bransjen må oppdateres. NRL er opptatt av å tenke standardisering og ønsker på lengre sikt å gå i retning av ett system for hele byggenæringen. På kort sikt synes det aktuelt å utvikle både NRF-databasen og NOBB. Opplegget vil bli diskutert nærmere med kjedene og de store bedriftene i nær fremtid.

E-læring – nå også med innføring i gassteknikk

NRL har utviklet et svært godt e-læringsprogram for rørleggerlærlinger. I samarbeid med Norsk Gassenter er det nå også utarbeidet et «Innføringskurs i gassteknikk».

Kurset er utviklet av Norsk Gassenter ved Finn-Morten Jacobsen i samarbeid med Knut Øgård ved Opplæringskontoret for rørleggerfaget i Rogaland. Den tekniske løsningen er levert av DataPower Learning AS i Steinkjer.

Emner

Kurset er delt opp i emner. Hvert emne har en innledning, en gjennomgang og en selvtest som viser hva man kan og hva man må jobbe mer med. Man kan bruke så lang tid man vil, og dele det opp i de bolkene man selv ønsker. Det er også lagt vekt på bruk av animasjoner og illustrasjoner.

Kurset er utarbeidet på basis av læreplanen i Norsk Gassnorm og inneholder følgende emner:

- Gass i Norge og bruksområder for gass
- Gassers egenskaper
- Lover, forskrifter og regelverk
- Virkemåte og komponenter i gassanlegget
- Helse, miljø og sikkerhet

Kurset er obligatorisk for alle som skal sertifisere seg som gassteknikere eller faglige ledere. Andre som jobber med gass vil også kunne ha stor nytte av en slik grunnleggende innføring.

Internettbasert

I praksis foregår den internettbaserte opplæringen ved at man ved betaling/påmelding får tildelt brukernavn og passord slik at man kan logge seg på. Det eneste som kreves for å være kursdeltaker er at man har tilgang til en datamaskin og internett. Det kreves ingen egne programmer.

Praktiske øvelser

Men kurset inneholder også noen praktiske øvelser, og disse kan selvsagt ikke tas over nettet. En løsning kan være å samle flere deltakere til én dags gjennomgang av praksis og øvelser før de tar eksamen. Slik kan deltakerne spare to dager (i forhold til ordinært kurs som går over tre dager), samtidig som de får noe av den sosiale rammen på kurset.

Rørhåndboka 2008

Rørhåndboka utkommer i god tid før jul og kan bestilles allerede nå.

Fagbøker fra Skarland Press AS

Rørhåndboka

Håndboka for den faginteresserte

Kombinert oppslagsverk og kalender for alle i VVS-bransjen

Rørhåndboka er boken for den som ønsker å gjøre en best mulig jobb. I Rørhåndboka finner du svar på de fleste faglige spørsmål som dukker opp i hverdagen. I tillegg til nyttig stoff innenfor rørleggerfaget, finner du også svar på spørsmål om bedriftsmessige forhold.

Rørhåndboka utvides hvert år med nye og aktuelle temaer. I tillegg er det foretatt en del rettelser og oppdateringer i det eksisterende stoffet.

I tillegg til fagdelen, inneholder Rørhåndboka også en kalender, hvor hver uke går over 2 sider. Det er derfor god plass for notater.

Alle som jobber med VVS-faget, vil ha nytte av Rørhåndboka.

Den egner seg også meget godt til undervisning. Boka passer derfor for: Rørleggere - Rådgivere - Driftsansvarlige - Driftspersonell/vaknemestere - Faglærere - Lærlinger og studenter

Rørhåndboka finnes i to forskjellige utgaver:

Spesialutgåven: Filofax i kunstskinn kr. 745,-
Standardutgåven: Spiralbunden i solid plastomslag, kr. 495,-. Medlem av NRL, kr. 385,-.

Bøkene kan bestilles:

På vår nettside: www.skarland.no, pr. e-post: firmapost@skarland.no eller pr. telefon: 22 70 83 00.

SKARLANDpress.

God flyt i vannskadeprojektet

Prosjektet «Vann på avveier – en bransjeutfordring» er i samsvar med fremdriftsplanen. Hittil i 2007 er følgende aktiviteter gjennomført:

- Tilpasset ansvarsforsikring
- Intervjuer av «nullskadebedrifter»
- Møter med bedrifter som har vannskader
- Samarbeid med grossister
- Samarbeid med produsenter
- Oppstart FoU-modul

Tilpasset ansvarsforsikring

If har i samarbeid med NRL utviklet en tilpasset ansvarsforsikring med klare fordeler for vannskadefrihet. Vilkårene belønner to års skadefrihet, men «straffer» mange skader innenfor samme forsikringsår. Fra 1. januar 2007 ble disse vilkårene gjort gjeldende for alle Ifs rørleggerkunder.

Intervju av 11 nullskadebedrifter

Med utgangspunkt i Ifs skadestatistikk har prosjektet gjennomført 11 intervjuer med såkalte nullskadebedrifter. Hensikten med disse var å kartlegge om det er noen felles trekk ved bedriftene, og om de gjør noe ak-

tivt for å holde seg skadefrie. Resultatet viser at det er klare fellestrekk ved flertallet. Dette handler først og fremst om holdninger. Bedriftsledelsen har i stor grad lykket med å implementere fagstolthet og bevissthet rundt kvalitet.

Noen av bedriftene har svært gode kontrollsystemer, mens andre har ledere som er meget gode til å kommunisere. Felles for de fleste er ledernes omsorg og respekt for sine medarbeidere.

Møter med bedrifter

Prosjektet har en egen FoU-modul (Forskning og Utvikling), hvor bedrifter med registrerte vannskader tilbys en såkalt «verk-tøypakke». I tillegg til prosjektleder Evy Aker, har Bjørn Grimsrud og Oddgeir Tobiasen fra NRL besøkt seks deltakende bedrifter. De ansatte har blitt informert om fordelene med et tilpasset KS-system, blitt tilbudt opplæring fra produsenter og blitt oppfordret til diskusjon og internopplæring.

Videre har de blitt informert om gjennomføring av egenkontroll, håndtering av avvik, utfordringer med tvilsomme produkter levert av andre, bruk av gode, standardiserte produkter, dokumentasjon av arbeidet m.m. – alt for å bedre skadestatistikken. Skrekkbil-

der fra NRLs vannskadearkiv har blitt vist. I kampen mot vannskadene kunne en av bedriftene fortelle at de returnerte fra kunden med uforrettet sak hvis de var usikre på om en tidligere installasjon var fagmessig utført av andre.

Prosjektet har mottatt gode tilbakemeldinger fra disse møtene, og det er tydelig at det er mange bedrifter som virkelig er interessert i å lære mer om hvordan de kan bli enda bedre.

Samarbeid med grossister og produsenter

Vannskadeprojektet har startet et samarbeid med NRF og grossistene BD, Ahlsell og Heidenreich. I tillegg er VVS-produsentene involvert. Hensikten er å forebygge feil som kan medføre vannskader. Bedre merking av produkter i grossistlagre og utvikling av mer robuste produkter er blant tiltakene som diskuteres.

Neste punkt på programmet er gjennomføring av bransjekonferansen «Mot færre byggefeil og mindre vannskader». Denne arrangeres på Ifs sikkerhetssenter i Hobøl 10. oktober. Egne nettsider for prosjektet er også under planlegging.

Vann på avveier – en bransjeutfordring

Sjekkliste for å unngå vannskader

Har du husket å:

- ▶ følge montasjeanvisningene
- ▶ sjekke at produktene er godkjente
- ▶ klamre forsvarlig
- ▶ ikke blande ulike systemer
- ▶ legge rørene frostsikkert
- ▶ isolere mot kondens
- ▶ ta hensyn til rørutvidelse
- ▶ skjote rørene på forsvarlig måte
- ▶ ta hensyn til korrosjon
- ▶ trykkprøve og ta deg tid til å sjekke at alt er i orden
- ▶ dokumentere det du har gjort

Et publikum som fikk vite mye om norsk drikkevannskvalitet – ikke alt sto bra til.

«Det er ikke sexy nok i en valgkamp å fokusere på vann- og avløpsnett i Norge. Dessverre når heller ikke temaet rent drikkevann opp i en norsk valgkamp. Det er de kortsiktige prioriteringene som får hovedfokuset, men jeg kan love at kvalitetssikring av norsk drikkevann skal under lupen.»

Dette var et av hovedbudskapene til tidligere miljøvernminister og tidligere nestleder i FNs kommisjon for bærekraftig utvikling, stortingsrepresentant Børge Brende, under Vannkonferansen på Color Fantasy 21.–23. august.

Må ta et krafttak

Brende understreket alvoret i at bare 40 % av norske vannverk er godkjent av Mattilsynet, og at flere av godkjenningene er over 20 år gamle. Distribusjonsnettene er flere steder så gammelt og uttett at det er fare for innlekking av kloakk i vannledningene. Selv om vannverkene leverer rensert vann ut fra inntaksstasjonene, er det ikke noen garanti for at vannet ikke er infisert når det tappes på forbruksstedet.

I Norge havner 100.000–200.000 mennesker hvert år på sykehus som en følge av infisert drikkevann. Brende mente også sentrale og lokale politikere nå må ta et krafttak for oppgradering av et forfallent ledningsnett. Lekkasje opp mot 50 % i vanntilførselen viser tydelig at vi har en jobb å gjøre.

Oppgraderingen av ledningsnett og sikring av trykt drikkevann vil koste det norske samfunn milliarder av kroner, og er viktigere enn oppgradering av veinettet. Bare lekkasjene i nettet koster samfunnet om lag 700 millioner kroner i året.

Konklusjoner

På vegne av rørleggerbransjen holdt Ole Larmurud et innlegg om bransjens fremtidige satsing på området og rørleggeren som kompetent rådgiver. Konklusjoner:

- Vannrensingen ved kilden er stort sett bra
- Ledningsnettene er dårlig og ømfintlig for innlekking
- Vannkvaliteten er forskjellig på forbruksstedene - rørleggeren bør ta vannprøver
- Viktig å bruke lovverket og kunnskapen
- Rørleggeren skal være rådgiver – bedre kompetanse på området er påkrevd
- Kvalitetssikring av hele anlegget – også vannkvaliteten

- Rent drikkevann – et fremtidig marked for rørleggeren
- Rensert drikkevann er for verdifullt til plen-vanning og vask

NRL vil følge opp Brendes oppfordring om satsing på VA-sektoren og vannrensing på forbruksstedene.

▲ Stortingrepresentant Børge Brende.

Ferieavviklingen 2008

Det anbefales at ferien på 21 virkedager og 4 avtalefestede feriedager, samlet 25 feriedager (basert på 5 dagers arbeidsuke) plasseres på følgende måte:

Påsken (3 feriedager)

3 feriedager legges til mandag, tirsdag og onsdag i påskeuken.

Fredag 2. mai (1 feriedag)

1 feriedag legges til fredag 2. mai.

Sommerferien (hovedferie – 3 uker, 15 feriedager)

Denne legges til tiden f.o.m. mandag 7. juli t.o.m. fredag 25. juli.

Annen plassering av ferien ved lokal avtale. Ferieplasseringen er en anbefaling fra hovedorganisasjonene. Hvis man i bedriften ønsker en annen plassering av sommerferien ut fra lokale eller arbeidsmessige forhold, bør det skje ved at BNLs medlemmer, som er bundet av Fellesoverenskomst for byggfag, samordner ferieavviklingen lokalt i samarbeid med de lokale foreninger.

Jule- og nyttårshelgen (2 feriedager)

2 feriedager legges mandag 29. og tirsdag 30. desember. Nyttårsaftnen er fredag etter overenskomsten.

Øvrige feriedager (4 feriedager)

Plassering av de øvrige 4 feriedager avtales lokalt.

De avtalefestede feriedager

Når det gjelder de feriedager som partene avtalte å iverksette ved tariffrevisjonen 2000,

viser partene til FOB, bilag 7 Ferie m.v. pkt. B om fastsettelse av tidspunkt for den avtalefestede ferien.

Den ekstra ferieuken for arbeidstakere over 60 år

Etter ferieloven har arbeidstakere som er fylt 60 år før 1. september 2007 rett til en 5. ferieuke:

«Det er forutsetningen at arbeidstakernes ønsker når det gjelder avviklingen av ekstra ferie imøtekommes så langt som mulig. Hovedorganisasjonene er imidlertid enige om at ekstra ferie for eldre arbeidstakere ikke kan kreves lagt til et tidspunkt som skaper vesentlige vanskeligheter for produksjon eller systematisk ferieavvikling for bedriftens arbeidsstokk som helhet. Hvor dette er tilfelle har bedriften rett til å kreve at arbeidstakeren velger et annet tidspunkt for avviklingen av sin ekstraferie.»

Når det gjelder deling av ekstraferien, viser partene til ferieloven § 5 (2), hvor det sies at dersom ekstraferien deles, kan arbeidstakeren bare kreve å få fri så mange arbeidsdager som vedkommende normalt har i løpet av en uke.

Opparbeiding

For å unngå skoft i forbindelse med såkalte «inneklemt virkedager», kan det være hensiktsmessig å opparbeide rett til ekstra fridag(er). Slik opparbeidelse må i så fall avtales mellom bedriften og arbeidstakernes tillitsvalgte.

For at bedriften skal unngå å betale overtidsgodtgjørelse ved opparbeiding, må det uttrykkelig framgå av avtalen, som bør være skriftlig, at det ikke betales overtidsgodtgjørelse, jf. § 10-10 i Hovedavtalen.

To nyansatte i NRL-S:

Informasjonssjef

Tirill Ilebekk Hansen, 28 år, tiltrådte stillingen som informasjonssjef i NRL-S 6. september. Tirill har tidligere jobbet som redaktør og informasjonssmedarbeider Norges vassdrags- og energidirektorat. Hun er utdannet delvis i Norge, delvis i Australia og har oppnådd graden Master of Communication and Cultural Studies. Tirill vil hovedsaklig jobbe i tråd med NRLs kommunikasjonsstrategi og synlighetsprosjekt for slik å styrke bransjens omdømme.

Prosjektleder

Arne Mæhle, 58 år, tiltrådte nyopprettet stilling som prosjektleder i NRL/RS 1. juni. Arne er utdannet cand.mag. ved Universitetet i Oslo. Han har arbeidet som kunde- og opplæringskonsulent i databransjen og de siste årene innenfor skoleverket. Mange av våre medlemmer kjenner Arne godt allerede, siden han har vært programmerer for NRLs KS-system med FDV og DV i en årrekke og gitt support til brukerne. Dette arbeidet skal Arne nå videreføre, samtidig som han skal drifte og videreutvikle NRLs e-læringsprogram i samarbeid med NRLs Styringsgruppe og Data Power Learning AS.

Vi ønsker våre nyansatte velkommen!

Foto: PhotoDisc

Fotbykk: Typisk Børseth AS. Trykk: Fisa Trykkeri AS